Zesummen d'Lëtzebuerger Sprooch fërderen

©

Fir d'Fërderung vun der Lëtzebuerger Sprooch huet d'Regierung, ënner der Leedung vum Educatiounsministère a mat der Ënnerstëtzung vum Kulturministère, eng Demarche ausgeschafft, déi op dräi Pilieren opbaut:

1. e Gesetz iwwert d'Lëtzebuergescht

2. eng grouss Ëmfro vun TNS Ilres iwwer d'Roll vum Lëtzebuergeschen an der Gesellschaft

3. Sproocheronnen, déi den Awunner aus dem Land d'Méiglechkeet ginn hunn, aktiv matzediskutéieren iwwer d'Entwécklung vun der Lëtzebuerger Sprooch

D'Proposen, d'Resultater, d'Ureegungen an d'Commentairë vun dësen dräi Piliere ginn an der Broschür *Bierger – Gesellschaft – Politik: Zesummen d'Lëtzebuerger Sprooch fërderen* zesummegefaasst.

Heidrënner proposéiere mir Iech den Deel iwwert déi grouss Ëmfro vun TNS Ilres iwwer d'Roll vum Lëtzebuergeschen an der Gesellschaft.

1. Iwwerflitt den Text a formuléiert fir d'éischt déi fënnef Froen, ëm déi et an der Ëmfro gaangen ass. Schreift se iwwert de jeeweilegen Abschnitt. Liest den Text duerno ganz.

D'Lëtzebuergescht an der Gesellschaft

D'Lëtzebuerger Sprooch ass e wichtegen, wann net esouguer de wichtegsten identitären Aspekt vun dem Lëtzebuerger Land a senger Bevëlkerung. D'Politik huet de Wëlle gewisen, fir an Zukunft der Lëtzebuerger Sprooch hire Statut, hir Erfuerschung, hiren Ausbau an hiert Léieren ze fërderen. Nawell ginn et natierlech ferm Diskussioune ronderëm d'Roll an d'Entwécklung vum Lëtzebuergeschen an der Gesellschaft. [...] Dofir huet TNS Ilres am Optrag vum Educatiounsministère eng Ëmfro duerchgefouert, déi d'Roll vum Lëtzebuergeschen an der Gesellschaft thematiséiert huet. Fir d'Aschätzung vun engem breeden, statistesch relevanten Echantillon ze hunn, mat ënnerschiddleche soziodemografesche Gruppen, goufen 1.053 Persoune gefrot, vu ganz ënnerschiddlechen Altersgruppen. 60 % hunn uginn, déi Lëtzebuerger Nationalitéit ze hunn, 40 % haten se net. Mee alleguerte wunnen se zu Lëtzebuerg. D'Resultater vun der Ëmfro weisen zwou grouss Feststellungen:

1. D'Roll vum Lëtzebuergesche gëtt an der Gesellschaft héich ageschat, woubäi de Wonsch besteet, datt sech och nach weider an esouguer nach méi intensiv fir d'Nationalsprooch agesat gëtt.

2. Am Alldag vun den allermeeschte Leit ass Lëtzebuergesch present, mee awer och de Multilinguisme. Et besteet deemno keng Entweeder-oder-Situatioun. D'Fërderung vum Lëtzebuergesche steet iwwerhaapt net am Widdersproch zu der Promotioun vun der Méisproochegkeet. Béides geet zu Lëtzebuerg Hand an Hand.

Fro 1:

Fir de Lien zu de (bildungs-)politeschen Initiativen ze maachen an ze kucken, ob dës Promotioun vum Lëtzebuergesche sënnvoll ass, gouf vun der Ilres no den Acteure gefrot, déi sech der Meenung vun de gefrote Leit no ëm d'Lëtzebuergescht këmmere sollen. Et ware méi Äntwerte méiglech.

Am heefegste gouf d'Schoul genannt; 44 % gesinn d'Schoul esouguer als déi wichtegst Instanz. Dëst confirméiert d'Pertinenz vun den Aktiounen, déi den Educatiounsministère op de Wee bruecht huet, fir d'Lëtzebuergescht systematesch virunzebréngen a verstäerkt ze ënnerstëtzen, vun der Förderung vum klenge Kand bis an d'Erwuessenebildung. Hei treffen also déi vill Mesuren an Efforten, déi am Stategiepabeier am Beräich vun der Educatioun ernimmt goufen, bei de gefrote Leit op Zoustëmmung. Am zweetheefegsten, mat 74 %, gouf d'Politik genannt, déi Strategië soll konzipéieren an duerchféieren. An direkt hannendrun hunn 69 % d'Roll vun all de Bierger an de Fokus gesat.

[...]

Fro 2:

Beim zweete grousse Block vun der Ëmfro goung et iwwer d'Sproochpraxis am Alldag vun de Bierger. Fir d'éischt ass no de Sprooche gefrot ginn, déi d'Leit kënnen. 98 % vun de Leit hunn uginn, Franséisch kënnen ze schwätzen; 77 bis 80 % hu Kompetenzen am Engleschen, Däitschen an/oder Lëtzebuergeschen.

Déi zwou Schoulsproochen Däitsch a Franséisch gi vun de meeschte Leit beherrscht. Dat ass och esou fir d'Englescht, déi haiteg Lingua franca op der Welt. Quasi op gläicher Héicht ass Lëtzebuergesch, dat vu 77 % vun de Leit geschwat gëtt. Dëst ënnersträicht, datt Lëtzebuergesch net nëmmen déi éischt Sprooch vun de Lëtzebuerger ass, mä datt et vu ronn der Hallschent vun den auslännesche Gefroten als Friemsprooch geléiert ginn ass. Kuckt een déi héich Zuel vun Demanden am Beräich vun de Lëtzebuergeschcoursë bei den Erwuessenen, iwwerrascht dëst Resultat net. Interessant ass och, datt bei dësem am Ganzen net esou groussen Echantillon déi gefrote Leit net manner ewéi 19 verschidde Sprooche geschwat hunn. Dëst weist, wat fir e Melting Pot un Nationalitéiten a Sproochen zu Lëtzebuerg existéiert. Net nëmmen d'Sproochevillfalt vun der Populatioun huet sech bei der Ëmfro gewisen, mee och den eenzelne Leit hir Méisproochegkeet. 72 % beherrschen déi dräi Landessprooche Lëtzebuergesch, Däitsch a Franséisch. Dräi Véierel vun de gefrote Leit schwätze véier Sproochen oder méi!

Et gëtt zu Lëtzebuerg eng aussergewéinlech grouss Zuel vu Leit, déi méi wéi eng Sprooch beherrschen a benotzen, fir sech an hirem Alldag auszedrécken. Bestëmmt soziodemografesch Facteuren, wéi z. B. d'Nationalitéit oder den Alter, liwweren doriwwer méi detailléiert Informatiounen. Bei der Fro no de Sproochekompetenzen ass d'Andeelung nom Alter eng wichteg Variabel, fir d'Verdeelung vun där Kompetenz an der Populatioun besser ze verstoen.

Bei der Andeelung nom Alter gëtt däitlech, datt besonnesch déi Jonk, déi am schouleschen Alter sinn (16 – 24 Joer) oder e bësse méi al (25 – 34 Joer), erausstiechen, esouwuel beim Beherrsche vum Lëtzebuergesche wéi och beim Kënne vun den dräi Landessproochen. Hei läit et op der Hand, datt et dem lëtzebuergeschen Educatiounssystem säi Merite ass, datt Lëtzebuergesch als Integratiounssprooch ageféiert gëtt an der fréier Förderung vum Kand, an datt Däitsch a Franséisch zolidd geléiert ginn. D'Schülerinnen an d'Schüler sinn op d'mannst dräisproocheg, woubäi meeschtens nach Englesch a fir verschidde Schüler nach aner Sproochen derbäikommen, sief et, datt se déi doheem schwätzen, oder se déi als véiert Friemsprooch oder als Optiounsfach an der Schoul léieren.

Fro 3:

An der Fuerschung gëtt zanter ville Jore beschriwwen, datt et sech beim Lëtzebuergeschen, historesch gesinn, ëm eng Ausbausprooch handelt, déi nach net komplett an allen Domäne vun der Gesellschaft agesat gëtt an nach net ausgeräift ass. Laang ass Lëtzebuergesch primär als geschwate Sprooch ugesi ginn, heefeg als ganz reduzéiert op de private Gebrauch. An der Schrëftlechkeet géif se manner agesat. Dat huet sech awer bei där heiten Ëmfro net bestätegt. D'Fro un d'Leit war, wéi si Lëtzebuergesch an hirem Alldag asetzen. Dobäi koumen interessant an esouguer iwwerraschend Resultater eraus. Ëmmerhin dräi Véierel schwätze Lëtzebuergesch an hirem Privatliewen. A 65 % benotze Lëtzebuergesch am Alldag fir ze schreiwen! Bei der Altersopdeelung gëtt däitlech, datt et déi méi jonk Generatioune sinn, déi d'Lëtzebuergescht am heefegste beim Schreiwen asetzen. Hei suergen den Afloss vun der Schoul an déi technologesch Schrëftformen ewéi SMS a Social Media dofir, datt zu engem groussen Deel op Lëtzebuergesch kommunizéiert gëtt. Datt Lëtzebuergesch eng wéineg geschriwwe Sprooch wier, ass eng Feststellung, déi an d'Vergaangenheet gehéiert.

Fro 4:

Lëtzebuergesch huet sech als Schrëftsprooch virunentwéckelt an der Gesellschaft. Dat gëtt och ënnerstrach bei den Äntwerten op d'Fro nom Asaz vun der Sprooch am beruffleche Kontext.

Lëtzebuergesch als geschwate Sprooch gëtt am Beruff vu 70 % vun de gefrote Leit gebraucht. D'Hallschent vun de Leit gebraucht Lëtzebuergesch do och am Schrëftlechen. Hei gesäit een déi grouss Entwécklung, déi d'Schreiwe vum Lëtzebuergesche rezent gemaach huet, an de gesellschaftleche Status, deen d'Sprooch doduerch méi a méi kritt. Virun 20 Joer wär et nach ondenkbar gewiescht, datt Lëtzebuergesch berufflech, esouwuel am Mëndlechen ewéi och am Schrëftlechen, méi benotzt gi wier wéi dat Däitscht an dat Englescht. Et ass allerdéngs esou, datt hei 60 % vun de gefrote Leit Lëtzebuerger oder op d'mannst lëtzebuergeschsproocheg waren. Bei der Gesamtzuel vu Salariéen hei am Land, mat de Frontalieren derbäi, ass d'Situatioun eng aner. D'Äntwerten op déi heite Fro ënnersträichen déi dominant Roll vum Franséischen um Aarbechtsmaart. 84 % vun de Gefrote benotzen an hirem Beruff Franséisch am Mëndlechen ewéi och am Schrëftlechen. Lëtzebuergesch spillt eng wichteg Roll am Alldag, mee grad esou déi méisproocheg Sproochkompetenze vun de gefrote Leit.

Fro 5:

Mat der nächster Fro gouf ënnersicht, wéi d'Méisproochegkeet zu Lëtzebuerg gelieft gëtt, wéi d'Leit dës méisproocheg Situatioun erliewen a meeschteren.

Bal dräi Véierel vun de gefrote Leit hunn uginn, datt d'Méisproochegkeet hei am Land hinne guer keng oder quasi keng Problemer mécht. Dat ass natierlech speziell wouer bei deene Leit, déi déi dräi Landessprooche beherrschen. Déi Leit, déi kee Lëtzebuergesch beherrschen, hu Problemer am Alldag. Iwwer d'Hallschent vun hinne fannen d'Situatioun an iergendenger Form komplizéiert. Dat war opgrond vun de beschriwwene Resultater iwwer déi wichteg Roll vum Lëtzebuergeschen ze erwaarden. An dëst ënnersträicht nach eng Kéier déi wichteg Roll vum Lëtzebuergeschen als Integratiounssprooch. Et ënnersträicht och, wéi wichteg et ass, deene Leit nach méi Offere fir Sproochecoursen ze maachen.

(gekierzten an un déi nei Schreifweis adaptéierten Text aus: Bierger – Gesellschaft – Politik: Zesummen d'Lëtzebuerger Sprooch fërderen, Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse, 1. Oplag: 2018, S.10 – 20.)

2. Maacht fënnef Gruppen an analyséiert een Abschnitt pro Grupp. Notéiert d'Resultater zu der jeeweileger Fro a presentéiert déi wichtegst Informatiounen duerno an Ären eegene Wierder virun der Klass.

Mir hunn den ..... Abschnitt analyséiert.

D'Fro war .....

Et ass erauskomm, datt .....

An dësem Abschnitt gëtt ee gewuer, datt ...

3. Wann Dir dës Froe gestallt kritt hätt, wat hätt Dir drop geäntwert? Schwätzt zesummen a klenge Gruppen.

Léisungen

1. Iwwerflitt den Text a formuléiert fir d'éischt déi fënnef Froen, ëm déi et an der Ëmfro gaangen ass. Schreift se iwwert de jeeweilegen Abschnitt. Liest den Text duerno ganz.

Zum Beispill:

1. Wie sinn d'Acteuren, déi sech ëm d'Lëtzebuergescht solle këmmeren?
2. Wat fir Sprooche beherrschen d'Bierger?
3. Wéi setzen d'Leit d'Lëtzebuergescht an hirem Alldag / am private Gebrauch an?
4. Wéi setze si d'Lëtzebuergescht am beruffleche Kontext an?
5. Wéi erliewen a meeschteren d'Leit déi méisproocheg Situatioun zu Lëtzebuerg?